

**Қ.А.ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАЗАҚ ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ**

МЕДИЦИНА ФАКУЛЬТЕТІ

СӨЖ

**ТАҚЫРЫП: ӘРТҮРЛІ МАМАН ДӘРІГЕРЛЕРДІҢ КӘСІБИ
ӨЗГЕРІСТЕРІ**

Қабылдаған: Егембердиева Ж.

Орындаған: Муксумбаев А.

Тобы: ЖМ - 308

ЖОСПАР

- **Кіріспе**
- **Негізгі бөлім**
 1. **Кәсіби деформацияның себептері**
 2. **Дәрігердің жауапкершілігі**
 3. **Қарым-қатынас жасаудың қолайлы түрі**
- **Қортынды**
- **Пайдаланған әдебиеттер**

- Қазіргі таңда жұмыстың кәсіби зиянды әсері зерттелуі психологиялық тұрғыдан маңызды мәселе болып отыр. Алайда химиялық, физикалық немесе биологиялық зиянды әсері емес, эмоционалдық және стрес әсері. Кәсіби стрессогендік факторлар, маманның тікелей жұмысына байланысты болғандықтан, әр түрлі неврологиялық бұзылулардан психосоматикалық бұзылуларға әкелуі мүмкін. Тұлғаның кәсіби деформациясы – бұл кәсіпқой маман иесінің жұмысының әсерінен тұлғаның мінез-құлқының өзгеруі.

КӘСІПТІК ДЕФОРМАЦИЯ

- Кәсіптік деформация дегеніміз- дәрігердің психологиялық болмысына мамандығының жасайтын әсері. Кәсіптік деформация адаммен адам қарым-қатынас жасайтын қызметтерге тән. Кәсіптік деформация, кәсіби адаптацияға байланысты, яғни дәрігер аурудың қиналуына үйреніп, бейімделу негізінде пайда болады. Әрине, дәрігерге эмоционалдық қарсы тұру қабілеті де керек, бірақта ол мамандықтың оңды қасиеттерін, этика нормалары негіздерін мұқият сақтауы қажет.

Кәсіби деформацияның себептері, яғни оған әкелетін стрессогенді факторлар:
эмоционалды күйе синдромы, моббинг,
субъективті моббинг, кәсіби өшу синдромы,
қажу, жұмыс қарбаластығы және
қақтығыстар, жұмыстың бірқалыптылығы
және т.б. себептерден пайда болуы мүмкін.
Осы аталған факторларға қысқаша тоқталып
кетсек:

- ▣ ***Жағымсыз алаңда жұмыс істеу*** – кез келген мамандықта жағымсыз материалмен жұмыс істеуге тура келеді, осы жағдайда жағымсыз эмоциялар пайда болады. Өз кезегінде олар жинақталып, кәсіби деформацияға әкеледі.
- ▣ ***Эмоционалды күй синдромы*** – бұл когнитивті және физикалық энергияның біртіндеп жоғалтуын, жұмыстың орындауымен зерделі жүдеу, физикалық қажу, жеке аластатушылық және қанағаттанудың төмен деңгейін көрсететін процесс.
- ▣ ***Жұмыс қарбаластығы және қақтығыстар*** – әріптестер арасында түсініспеушілік, олардың тым сынағыштығы. Дәрігер тәжірибесінде әріптестерімен кейбір жағдайда келіспеушіліктер, түсініспеушіліктер болып тұрады.

- ▣ ***Моббинг*** – психология ғылымында жаңа терминдердің бірі болып табылады, ол жұмыста қыспаққа алуы және қудалауды қайғыру күйімен сипатталады.
- ▣ ***Субъективті моббинг*** – тұлғаның жұмысқа бейімделуінің деструктивті формасы. Тексеріс, эмитхан, комиссия және т. б. себептерден қобалжу болып табылады.
- ▣ ***Өзінің денсаулығына қауіп төндіру*** – вирустармен жұмыс кезінде инфекция жұқтырып алу, психикасы бұзылған науқастармен жұмыс кезінде, жедел жәржем көлігінде жарақаттану қаупі.
- ▣ ***Ургентті аддикция*** – өзі байқамай, міндеттемелердің орындалмайтын санымен жүктеу.

- ▣ *Экстремалды жағдайлар* – дәрігерлер жұмыс барысында тез әрі жауапты шешімдер қабылдауы қажет.
- ▣ *Аса жоғары жауапкершілік* – жасалынған жұмыс туралы есеп беру, уақытысында және ұқыпты протокол толтыру, ауру тарихын толтыру және т.б. Дәрігердің жұмысы адам өміріне байланысты болғандықтан жеке де, кәсіби де өте қызу шығынды, тұрақты жетілдіруді талап етеді.

ДӘРІГЕРДІҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

- Дәрігер өз шешімдері мен әрекеттеріне толық міндетті және науқастарға көрсетілген жәрдемнің түрлеріне толық жауапты болады. Науқастарға көрсетілген жәрдемнің сапасы ешқашан да оның білімі мен біліктілігінен жоғары болмайтынын есінде сақтап, дәрігер міндетті түрде және үнемі кәсіби дәрежесін жетілдіруі керек. Дәрігер өз әрекетін іске асыруда медицина ілімінің соңғы жетістіктерін қолдануы қажет. Кәсіби шешім қабылдауында, материалдық пайда табу жағы, дәрігерді қиянатқа итермелемеуі қажет.

ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ЖАСАУДЫҢ ҚОЛАЙЛЫ ТҮРІ

- Қарым-қатынас жасаудың қолайлы түріне, дәрігердің белсенді болып, директивті және директивті емес стильдің шегінен шықпауы жатады. Ақылы медициналық жәрдем беру жағдайында, науқастың дәрігерден тосулары және талап қоюы қарқынды өседі. Мұндай жағдайда, екеуінің қарым-қатынасы келісім-шарт үлгісіне негізделеді. Бұл үлгі жеке кәсіпкерлік руһына сай, сұраныс және ұсыныс, нарықтық қарым-қатынасқа байланысты құрылады.

ҚОРЫТЫНДЫ

- Дәрігер өз шешімдері мен әрекеттеріне толық міндетті және науқастарға көрсетілген жәрдемнің түрлеріне толық жауапты болады. Науқастарға көрсетілген жәрдемнің сапасы ешқашан да оның білімі мен біліктілігінен жоғары болмайтынын есінде сақтап, дәрігер міндетті түрде және үнемі кәсіби дәрежесін жетілдіруі керек. Дәрігер өз әрекетін іске асыруда медицина ілімінің соңғы жетістіктерін қолдануы қажет. Кәсіби шешім қабылдауында, материалдық пайда табу жағы, дәрігерді қиянатқа итермелемеуі қажет.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- Авдеев В.В. Формирование команды (Типология личности). - М., ТЦ «Сфера», 1999. - 544 с.
- Артюхина А.И. Профессионально-личностное развитие студентов в образовательной среде медицинского вуза: учебное пособие. - Волгоград: ВолГМУ, 2006. - 122 с.

